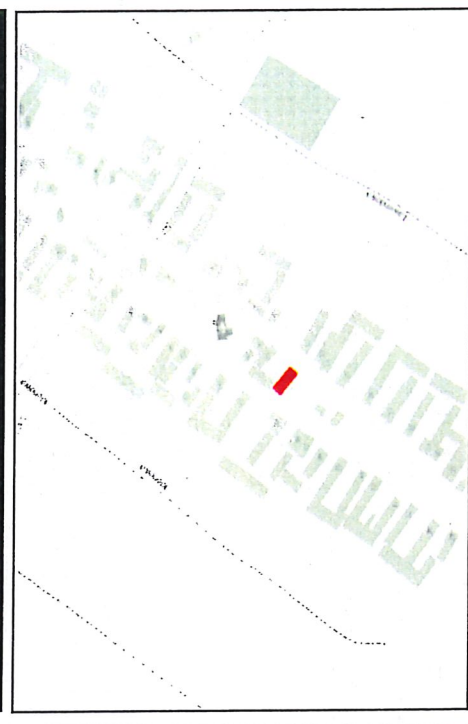

GEZ 10	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalno-gospodarczy w zagrodzie	2. Czas powstania 3 ćw. XIX w.	7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym	
		4. Adres Czeska Wieś nr 11, dz. nr 523 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka	
			
6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka			

1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od pñ. 3. Widok od pld. 4. Lokalizacja.

WÓJT
Tymoteusz Drebschok

URZĄD GMINY OLSZANKA
 49-332 Olszanka 16
 woj. opolskie

Stwierdzam zgodność
 z oryginałem

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza miczałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodników i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek datowany jest na 3 ćw. XIX w. Zlokalizowany w centralnej części wsi, w nawisii, w zabudowie zagrodowej. Ustytuowany szczytowo względem dróg obiegających nawisę, założony na planie prostokąta, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z blachy dachówkopodobnej (ponad częścią mieszkalną) i dachówki ceramicznej karpówki układanej podwójnie w koronkę (ponad częścią gospodarczą). Od strony pn.-zach. do budynku przylega stodoła. Elewacja pld.-zach. sześciosiowa z otworami drzwiowymi w osiach drugiej i czwartej (osłonięty wtórnym wiatrołapem). Elewacja pld.-wsch. czterosiowa, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej pięciosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja pn.-wsch. pięciosiowa z otworami drzwiowymi w osiach drugiej (osłonięty dwuspadowym daszkiem), czwartej i piątej. Elewacja pn.-zach. ślepa. Dekoracja architektoniczna w postaci grzymsów koronujących i ujmujących szczyty, a także pilastów ujmujących elewację pld.-wsch. oraz kompozycyjnych płycin. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Stolarka dwudzielna, jedno- i dwupoziomowa, ponadto okna PCV i ślusarka. Stolarka drzwiowa jednoskrzydłowa z nadświetłem lub bez, w konstrukcji deskowej, a także drzwi współczesne.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Pokrycie dachowe ponad częścią mieszkalną zostało przed laty wymienione na materiał ahistoryczny, w stanie dobrym. W połaciach ponad częścią gospodarczą brak jest ugięć czy falowania, w pokryciu występują ubytki. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe, spełniające swoją rolę jedynie w części budynku. Mury bez widocznych odchyleń, ze spekaniami w części gospodarczej, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Tynki w stanie złym, z znacznymi ubytkami, odparzone i spekane. Osłonięte partie murów z ubytkami cegieł i zapraw spajających mury. Ślady na elewacjach wskazują na zmiany w otworowaniu. Stolarka oraz wtórne drzwi i okna w formach ahistorycznych, podobnie jak wiatrołap.

Postulaty:

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym, a docelowo wykonanie pokrycia w całości z dachówki ceramicznej karpówki,
- uzupełnienie brakujących rynien i rur spustowych,
- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- przemurowanie osłabionych partii murów,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego, przy zachowaniu istniejącej dekoracji architektonicznej; przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów (z dopuszczeniem stosowania blend); usunięcia wiatrołapu; wymiany okien i drzwi na stolarkę o formach nawiązujących do rozwiązań historycznych.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków